

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРЕХОДУ ПІДПРИЄМСТВА НА РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИЙ ТИП ЙОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки, коли існує стійка тенденція до зростання цін на більшість видів виробничих ресурсів, зокрема – на енергоносії, важливе значення набуває перехід промислових підприємств України на ресурсозберігаючий тип їх економічного розвитку. Проте, здійснення такого переходу потребує попереднього оцінювання його доцільності та ефективності. Слід відзначити, що таке оцінювання повинно задовольняти низці вимог, зокрема:

1) охоплювати усі можливі заходи щодо економії виробничих ресурсів – від найпростіших (наприклад, підвищення рівня екстенсивного використання цих ресурсів) до найбільш складних та капіталомістких (здійснення широкомасштабної та всеохоплюючої програми реконструкції та технічного переозброєння підприємства);

2) передбачати пошук усіх можливих резервів ресурсозбереження, які існують на даному підприємстві;

3) передбачати розгляд усіх видів виробничих ресурсів підприємства та їх різновидів у межах кожного виду. При цьому необхідно, щоб здійснення оцінювання ефективності переходу підприємства на ресурсозберігаючий тип його економічного розвитку відбувалося одночасно за усією сукупністю його виробничих ресурсів (окрім випадків, коли такі ресурси є повністю невзаємозамінними);

4) спиратися на усю інформацію про поточний стан внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства та враховувати прогностичні оцінки зміни цього стану як у випадку реалізації певних заходів з ресурсозбереження, так і у разі відмови від їх здійснення;

5) передбачати отримання чітких та виважених оцінок пливу реалізації заходів з переходу підприємства на ресурсозберігаючий тип його розвитку на темпи і пропорції економічного зростання підприємства та на його фінансово-економічний стан.

Одним з основних завдань комплексного оцінювання ефективності реалізації ресурсозберігаючого типу економічного розвитку промислових підприємств є визначення оптимальної частки приросту обсягів виготовлення ними продукції за рахунок більш ефективного використання виробничих ресурсів цих підприємств. Інакше кажучи, необхідно встановити раціональні частки загального приросту обсягів виготовлення продукції підприємством, які відповідають двом групам чинників, що зумовлюють такий приріст: інтенсивним (які призводять до зростання ефективності використання тих чи інших видів виробничих ресурсів підприємства) та екстенсивним (які відображаються у збільшенні маси застосовуваних виробничих ресурсів).

Слід відзначити, що використання як інтенсивних, так і екстенсивних чинників економічного зростання підприємства у переважній більшості випадків передбачає понесення підприємством певної величини додаткових витрат. Тому завдання пошуку раціональної пропорції між екстенсивним та інтенсивним типами економічного розвитку підприємства повинно зводитися до знаходження такої комбінації цих двох типів економічного зростання, за якої забезпечується запланований розмір приросту обсягів виготовлення підприємством продукції при мінімальних витратах, пов'язаних із досягненням цього приросту. При цьому важливе значення має встановлення залежності між рівнем інтенсивності використання певного виду виробничих ресурсів підприємства та розміром витрат, пов'язаних з його утриманням та експлуатацією.

За таких умов, побудувавши систему відповідних економіко-математичних моделей та розв'язавши сформульовану вище оптимізаційну задачу, можна встановити, який тип економічного розвитку певного підприємства – переважно екстенсивний чи переважно інтенсивний, є доцільним у теперішніх умовах.